

Személyi hírek. *Dr. Janits Imre* esztergomi kir. közjegyző Budapest IX. kerületébe, *dr. Krasznay Gábor* kisujszállási kir. közjegyző Esztergomba és *dr. Örley Dénes* abádszalóki kir. közjegyző Kisujszállásra helyeztetett át.

Dr. Krenner Zoltán aradi gyakorló ügyvéd Lippára kir. közjegyzővé neveztetett ki.

Buócz Béla verseczi és *Koronthály Jenő* szakolczai kir. közjegyzők elhaláloztak.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Felelős szerkesztő:	Szerkesztőség és kiadó- == hivatal ==
Egész évre . . . 10 kor.	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID	Budapest, VI, Andrassy-út 1.
Félévre . . . 6 „	budapesti kir. közjegyző.	

Tartalom. A magyar közjegyzői intézmény története. — A természetes személy jog és cselekvőképessége. — A közjegyzői díjfelszámításhoz hagyatéki ügyekben. — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények.

A magyar közjegyzői intézmény (1874:XXXV. és 1886:VII. törvénycikkek) története.

Irta: Rupp Zsigmond, budapesti kir. közjegyző.
(Folytatás.)

Bajorországban a telekkönyvi nyilvánosság kérdésében kedvezőbbek a viszonyok, mint Franciaországban, habár a bajor törvény sem írja elő, hogy az ingatlanok minden körülmények közt *hivatalból* vezettessenek be a nyilvánkönyvbe, hanem csak esetről-esetre, ha azokat jelzálogjoggal terhelik meg. De legalább a jelzálogjogokkal terhelt ingatlanok állásába bárki betekintést szerezhet, noha ez a fél megoldás az igazi telekkönyvi intézmény előnyeit meg sem közelíti, mert nem zárja ki a lehetőségét annak, hogy a rosszhiszemű tulajdonos ugyanazon ingatlant — más elnevezés alatt — a nyilvánkönyvbe

több ízben bevezetethesse (!) és így az ingatlan igazi értékét meghaladó kölcsönrel terhelheti meg, sőt többször is eladhatja.*

Ez a lehetőség nyomasztólag hatott a jelzáloghitelre, amit a törvényhozás is csakhamar felismert. A zavarok megszüntetésére pedig két megoldás kínálkozott: a *jelzálog-intézménynek telekkönyvi intézménynyé változtatása* vagy a *közjegyzői kényszer behozatala*.

A bajorok az utóbbit választották, minthogy ez a jelzáloghitel érdekeinek megvédésén kívül még más irányban is sok előnyt biztosít.

A bajor közjegyzői törvény 15. §-a pedig a közjegyző kötelességévé teszi, hogy minden tulajdoni átruházást — amiknek mind előtte kell történniök — bejelentsen, akár fel van véve az illető ingatlan a jelzálogkönyvbe, akár nincs. A bejelentés az előbbi esetben a jelzáloghivatalnál, az utóbbiban a birtokbiróságnál eszközöndő.

Vagyis Bajorországban hatósági ellenőrzés alatt áll minden birtokváltozás és az **ellenőrzés egyedüli közege a közjegyző.****

* Lásd Arnold Frigyes: „Das baierische Hypothekensystem in seinem Verhältnisse zum Notariat.“

** Bár tartanunk kell az abbeli szemrehányástól, hogy a jogászgyűlési tárgyalások birálatával messze túlméntünk azok ismertetésének keretén, mégis helyénvalónak látjuk ez alkalommal úgy Franciaországnak, mint Bajorországnak a közjegyzői és különösen nyilvánkönyvi kényszerre vonatkozó igen érdekes szabályait is — természetesen, amennyiben azok a jogászgyűlés idejében érvényben fennállottak, tehát háladatos források gyanánt szolgáltak volna — a következőkben közölni:

Franciaországban különösen a közjegyzői kényszer a XVII. század közepéig nyulik vissza, és így az mintegy a jogközönség vérévé vált.

Azóta számtalan ordonnance-okat bocsátottak ki és ezek, ha kezdetben direkt nem is irták volna elő az ügylet érvénytelenségének sanctióját: — a közjegyzői okiratnak a magánokirattal szemben mégis oly rendkívüli előnyöket biztosítottak, hogy a közönség önként, mintegy automatikusan

Mindezt pedig mindazoknak, akik a jogászgyűlésen a kényszerhez pro vagy contra szólottak, tudniok kellett volna, ha már a külföldi intézményekre hivatkoztak.

A francia és bajor földön így lévén szervezve a közjegyzői intézmény — természetes, *hogy ott a közönség a kényszer alá nem eső ügyeiben is önként a közjegyzőhöz*

fordult ügyleteivel a közjegyzőhöz. Így fejlődött ki azután lassan-lassan, mintegy önmagától, maga a *közjegyzői kényszer!*

Ezek az ordonnance-ok később a „Code civil“-be vétettek fel, amely legalább is 24-féle ügyletre nézve állapítja meg a közjegyzői kényszert.

Ezek közül legfontosabbak: a házassághoz szükséges beleegyezés, az örökbecfogadás, a kiskorúak javainak eladása, örökségnek feltételes elfogadása, vagy örökségről való lemondás, élők közti ajándékozás, nyílt és zárt végrendeletek, engedmények, házassági szerződések és főleg nyilvánkönyvi bejegyzések stb.

De a magánokiratnál is oly esetekben, melyekre a kényszer előírva nincsen, az okirat kelte („le date“) nagy szerepet játszik. Sok esetben magánokirat harmadik személy hátrányára egyáltalán nem bizonyít, ha az aláírások valódiságát a közjegyző nem igazolja (az enregistrement esetét, már t. i. oly esetet kivéve, amelyben az illető ügylet a kincstári illeték kiszabása czéljából az illetékes hatóságnál bejelentetett).

(Lásd Teulet: Les Codes de l'empire française, Paris, Bacquet 1864.

A francia jogéletből a kényszer intézményét lassanként más országok is átvették, így: Bajorországon kívül Belgium, a német rajnabalti tartományok, Genf stb.

Bajorországban kényszer alá a következő ügyletek esnek (szórolszóra magyarra fordítva):

„**Birtokváltozások vagy ingatlan dolgokat és ezekkel hasonló szempont alá eső jogokat, továbbá ingatlan vagyont illetve dologbani jogokat (szolgalmakat, zálogjogokat) tárgyazó szerződések.**“

Ezeket a közjegyző a fennebb jelzett czélből az illetékes városi vagy országos bíróságnak hivatalból bejelenteni köteles, amint azt már fennebb is említettük.

Kényszer alá esik az ingatlanok nyilvános árverése is.

Azon ügyleteket, amelyeknek érvényessége a multban nem esett érdembeli bírói cognitio alá, de melyekre nézve alaki szabály gyanánt a bírói aláírás és pecsét volt szükséges, jövőre szintén a közjegyző hatáskörébe utalta a törvény.

(A bajor nyilvánkönyvi viszonyokról lásd szerzőnek a „Themis“ 1874. évi 9. számában megjelent cikkét.)

fordul, mert ha a legfontosabbakat kénytelen vele elintézni és emiatt vele gyakran érintkezni: megszokja a gondolatot, hogy benne látja az anyagi érdekeinek védőjéül államilag kirendelt hivatalos közeget. Minthogy nálunk a telekkönyvi intézmény van meghonosítva, a telekkönyvi kényszernek bajor formája itt felesleges, mert a jóhiszemű jogszerzőt eléggé védi a telekkönyvi nyilvánosság, noha ennek daczára is bizonyos esetekben (lásd különösen a telekkönyvi rendtartás 150. §-át) ez a jogvédelem nagyon kikezdhető.

Helyesnek, véglegesnek a nálunk fennálló rendszert sem lehet tekinteni. Egy lépéssel tovább kellett volna mennünk. Hogy meddig, és hogy a telekkönyvi reform kérdésében mi lenne a legelemibb követelmény? — annak fejtegetése nem tartozik a jelen munka keretébe — de utalhatunk **dr. Brode Lipótnak a jogászgyűlésen tett és fentebb közölt indítványára**, aki a követendő irányt szerintünk helyesen jelölte meg.*

Az állami védelmet igénylő testi fogyatkozásban szenvedő felek, valamint a házastársak ügyleteinek kényszere tekintetében pedig nálunk is az a helyzet, mint Francia- és Bajorországban, meg Ausztriában is, de ennek tárgyalása szintén nem tartozik ide.

(Folyt. köv.)

* Lásd egyébiránt szerzőnek a „Themis“ 1871. évi I—X. számaiban közölt részletes tanulmányát.

A természetes személy jog- és cselekvőképessége.

(Bírálati észrevételek a magyar polgári törvénykönyv II. tervezetéhez.)

Irta: Dr. B. I.

A jogképesség, vagyis az a jog, hogy az embert a föltétlen jogalanyiség illesse meg a tárgyilagos jog által szabályozott minden jogkörben, veleszületett joga minden embernek. A jogképességnek e föltétlen elismerése alapvető tétele tehát a magyar polgári törvénykönyv tervezetének is, amely (1-ső §-ában) nemcsak jogelvként mondja ki, hogy minden ember születésétől kezdve jogképes, hanem a tervezet (21. és 22. §-ában) — és pedig a jogi személyekre is kiterjedően — még további rendelkezéseket is tartalmaz a személyiség védelmére, s jelesen kimondja, hogy a jogképességről lemondani nem lehet és azon is felül jogvédelemről gondoskodik a személyiséget ért jogtalan sérelem megszüntetése érdekében.

Utóbbi tekintetben azonban a jogképesség mindenkori föltétlenségének a jogszabályi elismerése lényegileg még többet ölel föl, t. i. nemcsak azt, hogy az ember születésének tényével egyben a jogképessége is életre kél, s vele teljesen és olyannyira összeolvad, hogy arról le sem mondhat, hanem felöleli még azt is, hogy a jogképessége az embernek még kivülről esően sem szüntethető meg, de sőt nem is befolyásolható olyként, hogy e befolyásolás végeredményileg a jogképesség integritásának sérelmére szolgálhatna. Vegyük csak például egy végintézkedés jogi hatályának ahhoz a föltételhez való kötését, hogy a kedvezményezett személy ennek folytán tulajdoni jogot egyáltalán ne szerzhessen, avagy házasságot egyáltalán ne köthessen stb. Nyilván egy ily kikötés, mint elsősorban a jogképesség integritásának sérelmére szolgálható, már ab ovo hatálytalan.

Minthogy ilyként a jogképességnek mindenkori teljes föltétlensége az, amit a tárgyilagos jog minden ember javára biztosít a tervezetbeli 1-ső §-ban, ebből kifolyóan — a teljes precizitást tartván szemünk előtt — a tervezet 21. §-ának azon rendelkezése, hogy a jogképességről lemondani nem lehet, módosítandó volna oly értelemben, hogy a jogképességről sem lemondani, sem azt egyébként megszüntetni nem lehet.

A jogképességhez tulajdonképen hozzátartoznék a cselekvőképesség is, miután a jogi értelemben vett cselekvőképesség mi

egyéb, mint a jogképesség activ megnyilatkozásának a lehetősége, s így — legalább in abstracto — annak egyenesen fednie is kellene a jogképességet.

Ami azonban a cselekvőképesség illetén legszabadabb megvalósításának a lehető legtermészetesebb akadálya, az elsősorban épen az embernek emberi és életviszonyainak a természeti lehetőségek korlátai által megszabott mivolta. A jogképes embernek előbb de facto is „emberré“ kell fejlődnie, s még akkor is ki kell állania annak a tűzpróbáját, rendelkezik-e ő különösen az akaratelhatározás szempontjából mindazon úgy lelki, mint testi képességekkel, de sőt még a természeti lehetőséggel is, hogy őt egyuttal a cselekvő jogalanyiség is megillette és ne szoruljon rá a törvény különös oltalmára.

Mindezeket is felül a cselekvőképesség mégsem cél, hanem csak eszköze a célnak, s jelesül annak, hogy a magunk, valamint a mások érdekei is, aminél okszerűbb és hatályosabb megóvásukat nyerhessék. Következésképpen a cselekvőképességet illetően az életviszonyok szabályozására hivatott jogszabálynak immár változatosnak kell lennie, de sőt kiterjeszkednie kell egy oly jogterületre is, ahol egyenesen a cselekvőképtelenség igényli a maga jogszabályi szabályozását.

Jogi eredményt ugyanis csak öntudatos cselekvőség idézhetvén elő, azok, akik erre akár tartósan, akár időlegesen végleg képtelenek, jogi hatálylyal bíró cselekményeket eo ipso nem végezhetnek.

A tervezetben magának a cselekvőképtelenségnek expressis verbis való kimondását már most nem és illetve csak annyiban találhatjuk föl, hogy a tervezet 23. §-a értelmében a házasságkötést külön törvény szabályozza, az ekként érvényében érintetlenül hagyott e törvénynek 6. és 127. §-ai szerint ellenben cselekvőképtelen személyek, kik alatt a 12-ik életéven alul lévők, továbbá az elmebetegek és a magukat jelekkel megértetni nem tudó siketnémák értendőek, nem köthetnek házasságot.

A tervezetben csakis az úgynevezett szerződőképtelenség van expressis verbis megállapítva, olyként, hogy aki még fejletlen, avagy aki elmebaj miatt akaratelhatározásra képtelen, az szerződést nem köthet, sem egyéb jognyilatkozatot nem tehet, a jognyilatkozata tehát semmis s még másnak hozzá intézett jognyilatkozata is, kivéven, hogy az írásbeli jognyilatkozatot utóbb a törvényes képviselője

kapja meg, szintén hatálytalan s a jognyilatkozatnak e semmis volta és az idegen jognyilatkozatnak részint absolute, részint relative hatálytalan volta főnforog még annál is, aki valamely jognyilatkozatát muló elmezavar, vagy öntudatlanság állapotában tette. (710—712. §-ok.)

A cselekvőképtelenségnek mindenesetre a jogügyletek körében ezen döntő jelen jelentősége, ezzel szemben azonban mégsem térhetünk ki az elől, hogy jogi hatást nem csupán a jogügyletek és jognyilatkozatok fogalma alá eső jogcselekmények, hanem egyéb jogi tények is idézhetnek elő, már pedig az elmebaj, de különösen a muló elmezavar és az öntudatlanság állapota a legtávolabbról sem egy a gyámság való tartozandósággal is, mert annak csak tartós elmebaj esetén és még akkor is csak a gyámság alá helyezési eljárás eredményeként van helye.

Mint hogy tehát az ily személyek egyébkénti cselekvőképessége a gyámság alá való helyezetség hiányánál fogva egy más személy által absorbeálva nem volna, ebből következik, hogy csakis a szerződőképtelenségnek a jogszabályi megállapítása nem elegendő, s jelesül ahoz, hogy az ily személyeknek a jognyilatkozatokon felül lehető egyébkénti jogi tényei, és pedig úgy a cselekvőségek, mint egyuttal az abbanhagyások, vagyis más szóval az egyébkénti úgy passiv, mint activ cselekvőségek a jogi hatást előidézni alkalmas cselekvőségek sorából szintén eliminálhatók lehessenek, a szerződőképtelenségen is tulmenően egyenesen a cselekvőképtelenségnek jogszabályi kimondása szükségeltetnék.

A természetes személy cselekvőképességének különbözősége szempontjából mint további jogterület az úgynevezett korlátolt cselekvőképesség jelentkezik. Az e kategóriába esők tehát többé vagy kevésbé szintén olyanok, akik reászorulnak a törvény különös oltalmára, s ahoz képest, amint a törvénybeli oltalomra való reászorultságnak indoka vagy magában az emberben, vagy pedig csak a külső körülményekben található föl, szólanunk lehet a természetes személy cselekvőképességének a tárgyilagos jog által való tulajdonképeni és nem tulajdonképeni absorbeálásáról.

Ami az utóbbit, vagyis a cselekvőképességnek nem tulajdonképeni absorbeálását illeti, ennek köze egyrésztől kiterjeszkedik azon területre is, ahol a természetes személy mint olyan még csak nem is létezik, avagy az egyedileg még bizonytalan, s másrésztől átcsap azon területre, amely az egyébként már teljes

cselekvőképességük területe. Közös vonásuk az, hogy a törvényi oltalmat merőben valamely jogi érdek teszi szükségessé, s következőleg az csakis azon jogi érdek határáig terjedhet.

Ide tartozik elsősorban az, hogy bár a természetes személy csak a születéssel kezdődik, mégis a születés mint ily fix pont csak relative az, amint a természetes személy megszűnése, t. i. a halál is mint ily fix pont hasonlóképpen csak relative az. Amint ugyanis még az ugynevezett teljes cselekvőképesség is már ab ovo csak korlátozottként foroghatna fenn az esetre, ha az csupán a fizikai halál által megszabott korlátokon innen eshetnék, azaz ha annak (például a végrendelezési jog által biztosított) messzebb menő kihatása már nem lehetne, azonképpen a még csak leendő jogalany javára is előállhat oly jogi érdek, amely a részére már eleve megóvást igényel. A méhmagzatot és a még csak a jövőben megszületendő természetes személyt illetően tehát merőben a jogi érdek az, amire a tárgyilagos jog a törvényi oltalmat máris szolgáltatja.

És ugyancsak idetartozik a már létező, de egyelőre bizonytalan, avagy egyelőre egyedileg meg nem állapítható személynek jogi alkalmat igénylő érdeke. Nyilván a személynek, ha egyébként cselekvőképes, csak elő kell lépnie, s a jogi oltalom önmagától tárgytalanná válik.

Jogi érdeket oltalmazó jellegénél fogva idetartozik az eljárásban gátolt, vagy meg nem állapított szülő, avagy gyám helyett és illetve utóbbit illetően a még ki nem rendelhetett gyám helyett a képviselőnek más által való elláthatása is, viszont azonban mindezekon felül ide kell tartoznia még azon esetnek is, amikor az egyébként intact cselekvőképesség fennforog ugyan, az azonban, merőben természeti okoknál fogva, akár tartósan, akár ad hoc mégsem nyilatkozhatván meg, a jogi érdek annak helyettesítését kívánja. Vonatkozik ez azon személyre, aki ismeretlen helyen távol van, avagy a holléte ismeretes ugyan, de a visszatérésben akadályozva van.

Mindezen esetekben a gondnokrendelés lévén az egyébként árván maradott jogi érdek megóvásának legtermészetesebb megoldási módja, a tervezet is ezen megoldási módozatot tükrözi vissza. Szó férhet azonban annak 337. és 329. §-aihoz.

A tervezet 337. §-a kimondja, hogy a gondnokságot a gyámhatóság szünteti meg, ami tehát annyit jelent, hogy bár a pl.

távollevő részére való gondnokrendelést csakis a távollétében és az ügyei ellátásáról való nem gondoskodásban rejlő jogi érdek idézte és idézhette elő, az egyébként teljesen cselekvőképes e távollévőnél, jóllehet visszatért, avagy meghatalmazottat és illetve megbizottat állított, a cselekvőképesség mégsem azonnal, hanem csak a gondnokságnak külön gyámhatósági megszüntetésével következhetnék be.

Minthogy azonban az ily, csak a jogi érdek határáig terjedhető gondnokságnak az ok megszüntével eo ipso meg kell szünnie, s még netalán nem teljes cselekvőképesség esetének konstataciója estén is (pl. a méhmagzat utóbb világra jő) legfeljebb a jogfolytonosság megteremtésének a szüksége merülhet föl, ebből következik, hogy a gyámhatóságra inkább csak azon feladat háritandó a gyámhatósági megszüntetés helyett, hogy az, az ily gondnokság okának megszüntével, a megszűnés e tényét és így a gondnoki functionálhatás tárgytalanná válását tudomásul vegye, s ehhez képest a gondnokot további gondnoki tiszte alól egyszerűen fölmentse és illetve, amennyiben netalán a gondnokolt javára az egyébkénti teljes cselekvőképesség esete megállapítható nem volna, még az így szükségessé vált újabb gyámhatósági intézkedés megtételéről is gondoskodjék. Ilyként tehát elesnék az, hogy az egyébként teljesen cselekvőképes és visszatért távollévőnek még a külön gyámhatósági megszüntetést is be kell várnia, s a saját cselekvőségét szüneteltetni kell engednie, s viszont a netalán kiskorut illetően is a jogfolytonosság biztosítva van, ha a gondnoki fölmentés nyomon követi az adott körülményekhez mért újabb gyámhatósági intézkedés.

Ami ellenben a tervezetnek 329. §-át illeti, abban — és pedig a közelebbi directivák szolgáltatásának elmaradása folytán — teljesen nyitott kérdésként hagyatik fenn a gyámhatóság részére annak a megállapítása, hogy az ismeretlen tartózkodásuaknál és a távollévőknél a megbizott és illetve a meghatalmazott állítása mikor tekinthető fennforgónak és mikor nem, s hogy továbbá a meghatalmazást és illetve megbizást visszavontnak a gyámhatóság az arra okul szolgálható bármely körülmény felmerülte esetén mondhatja ki. Ez tehát egyértelmű azzal, hogy a gondnok rendelése, a gondnokság megszüntetése és illetve a gondnokrendelés megtagadása teljesen öletszerűen történhetik, s e révén minden egyes gyámhatóság a saját legjobb belátása szerint foglalhat el ilyen,

vagy olyan álláspontot egy, lényegileg anyagi jogi és amellet a legtöbb esetben helyesen csak a legcontradictoriusabb eljárás lefolytatása eredményeként megoldható kérdésben. Hiszen egy megbízás, vagy meghatalmazás érvényéhez a megbízó, vagy meghatalmazó akaratának bármely módosuló nyilvánítása is elegendő, s így közelebbi directívák hiányában valakinek a távollevő vagyonaiban való puszta benlétele alapot szolgáltathat úgy arra, hogy a gondnok rendelése mellőztessék, mint egyben ennek ellenkezőjére.

A jogbizonytalanságot tehát elkerülendő, a jogszabálynak a directívát is szolgáltatnia kell arra nézve, hogy mikor állapítható meg a megbízás, vagy meghatalmazás fennforgónak, avagy visszavontnak, s jelesül: ha az írásba is foglaltatott, a szóbeli megbízás, vagy maghatalmazás és illetve azok visszavonása, ellenben ha az a gyámhatóságnak akár szóval, akár írásban bejelentetett, avagy ellenesetben legalább közhirre tétetett.

Áttérve már most a tervezetnek azon rendelkezéseire, melyek a cselekvőképességnek tulajdonképeni és pedig teljes, avagy részleges absorbeálását foglalják magukban, e részben különösebb figyelmet azon rendelkezések érdemelnek, amelyek a gyámhatósági joghatóság alá való helyezést és az abba való tartozandóságot szabályozzák.

Minthogy az embernek testi és szellemi kifejlődése csak később következhetik be és így neki egy bizonyos korhatárig eo ipso rá kell szorulnia a törvényi oltalomnak, a cselekvőképességnek mikéntisége szempontjából, a kor mint tartósan befolyásoló és oly körülmény jelentkezik, amelynek az embert az ugynevezett kiskoruság tartamára már a törvény erejénél fogva a gyámhatósági joghatóság alá kell utalnia. Aki ellenben már teljeskoru, annál elsősorban az egészségi állapot a cselekvőképességet tartósan befolyásolható körülmény.

A tervezet a teljeskorúságot, vagyis azon korhatárt, amelyen túl a gyámhatósági joghatóságnak már csak ad personam való külön eljárás eredményeként lehet helye, a 24-ik életév betöltésében állapítja meg (2. §), ámde azt részben kiterjesztően és részben megszorítóan.

Megszorítóan annyiban, hogy a bíróság kérelemre 3 évvel meghosszabbíthatja a kiskoruságot, ha a kiskorunak könnyelmű életmódja miatt attól kell tartani, hogy teljeskorúságának elérte

után sem lesz képes ügyeiről kellően gondoskodni. (Ez azonban csak akkor kérhető, ha a kiskoru már betöltötte 23-ik életévét [5. §] s e meghosszabbítás a kereset beadása után kérelemre ideiglenesen is kimondható [7. §]).

Viszont kiterjesztő a tervezet megállapítása annyiban, hogy: a) házasságkötéssel a kiskoru teljeskoruvá lesz (2. §) és b) a gyámhatóság teljeskorunak nyilváníthatja a kiskorut, ha 18-ik életévét már betöltötte (3. §), ámde csak saját kívánatára és csak akkor, ha az a kiskorunak érdekében van (4. §). E kiterjesztésnek is van azonban megszorítása, mert nem lesz teljeskoruvá az, akinek kiskorusága meg van hosszabbítva. (2. és 3. §.)

Már a kiskoruság meghosszabbítása is a korhatárnak csak ad personam való kitolása, annál inkább csak ad personam történhetik tehát a teljeskoruaknak a kiskoruakat megillető jogállásra való utalása. E részben már most a tervezet (6., 7. és 328. §-aiban) a következőleg rendelkezik és pedig a cselekvőképességnek tulajdonképeni absorbeálását illetően:

a) kimondja egyrészt, hogy a bíróság s a kereset beadása után ideiglenesen még a gyámhatóság is kérelemre gyámság alá helyezi azt, aki elmebeteg, gyöngelmű, iszákos vagy tékozló, s

b) kimondja másrészt, hogy a gyámhatóság gondnokot rendelhet gyámság alá nem helyezett oly teljeskoru részére, aki testi vagy lelki fogyatkozás miatt magáról vagy ügyeiről nem képes kellően gondoskodni, ámde — kivéven, hogy fogyatkozása miatt nem képes nyilatkozni — csak beleegyezésével, amikor is a gondnok megbízatása valamely ügyének, vagy ügyei meghatározott csoportjának, vagy minden ügyének ellátására szólhat.

Az a kérdés ezek után: helytálló-e minden tekintetben a tervezetnek itt idézett rendelkezései?

A csak imént szóváltott 328. §, mely szerint a gondnok rendelése, a nyilatkozatra való képtelenség esetén kívül, csak az illetőnek beleegyezésével történhetik, épen negatióját képezné annak, hogy a törvénynek oltalmat kell nyújtania a különös oltalmára szorulóknak, s nyilván logikai képtelenség, hogy a tárgyilagos jog csak saját beleegyezése esetén gondoskodhassék arról, aki képes ugyan nyilatkozni, egyebekben azonban oly testi vagy lelki fogyatkozásban szenved, hogy magáról vagy ügyeiről kellően gondoskodni már képtelen.

A gondnokrendelésnek ilyként más kriteriuma nem lehet, mint az illető személynek az érdeke, mert bármennyire természetadta joga az embernek a cselekvőség szabadsága, azt illetően mégsem hagyható figyelmen kívül azon másik szempont, hogy a cselekvőképesség lényegileg mégsem cél, hanem csak eszköze a célnak. A cél ellenben úgy a magunk, mint egyben a mások érdekeinek is minél okszerűbb, minél hatályosabb lehetővé tétele és összhangbahozatala lévén, következnie kell ebből még annak is, hogy a tárgyilagos jognak még a további differentiakra is figyelemmel kellene lennie. Nem-e az a helyzet például a vaknál, avagy az ügyeiről egyébként gondoskodni képes siketnémánál, hogy az ily személy jogi érdekeit — testi fogyatkozásánál fogva — nehezebben óvhatja meg, szemben azzal, aki testi fogyatkozásban nem szenved? Nincs-e a kárára szolgálható visszaéléseknek nagyobb lehetősége különösen a jogügyletkötések terén, s következőleg nem-e kötelessége a törvénynek még e vonatkozásban is oly különös oltalomról gondoskodni, hogy annak folytán a mutatkozó differentia a maga kiegyenlítését nyerheti?

Amint tehát a nyilatkozni ugyan még képes, de egyebekben a magáról vagy ügyeiről kellőképen gondoskodni már képtelen személyeknél teljesen irrelevans körülmény a gondnok rendelése szempontjából az ily személyek beleegyezése, azonképen például a vak vagy siketnéma személyt illetően szó még arról is eshetnék, hogy a szerződéseik érvényességéhez közokirat szükségeltetik.

Különösen szó férhet azonban a tervezetnek a kiskorúságot megállapító rendelkezéseihez, mert míg egyrésztől csak igen szűk körre van szorítva a teljeskorúságot eredményező korhatár korábbi megtörésének a lehetősége, addig másrésztől azt csaknem feltétlenül előidézni épen a házasságkötés ténye volna hivatva.

Utóbbit illetően már teljes általánosságban is az a helyzet, hogy a házasság nemcsak felbontható, hanem fel is oldható, s legfőként a semmisségnek birói kimondásával egyenesen olyannak is tekintendő, mintha meg sem kötötték volna, s ehez képest a házasságkötés önmagában távolról sem oly fix tényező, amely a tárgyilagos jog egyéb jogterületein jogállapot változtatására alkalmas tényelemnek elismerhető lehetne. Ez tehát legfeljebb a közelebbi direktívák jogszabályi megállapítása esetén történhetnék meg azonképen, amint teszi ezt a nők teljeskorúságáról szóló 1874. évi XXIII. t.-cz., amely határozottan kimondja, hogy a férjhez

menetelével teljeskorúvá lett nő e jogát akkor is megtartja, ha a teljeskorúsági életkor betölte előtt özvegységre jut, férjétől elváltatik, vagy házassága feloldatik. A tervezet tehát, amelyben csak annyi foglaltatik, hogy házasságkötéssel a kiskorú teljeskorúvá lett, már e részben is csak a teljes jogbizonytalanságot tükrözi vissza.

A házasságkötés tekintetében azonban figyelembe veendő azon mély erkölcsi tartalom is, melynélfogva a házasság mint teljesen elhatárolt és sajátos jogintézmény alakul ki a jogrendszerben, s miután a házasság más célra nem szolgálhat, mint amit saját etikai tartalma határoz meg, ez kell hogy ellene szóljon annak, mikép a házasságnak a jogrendszer kivüle eső mezején vezető szerepe, föltétlen jogalkotó, változtató, avagy megszüntető kihatása is lehessen, holott épen etikai tartalmával ugyancsak ellenkeznék, ha a házasságkötés esetleg csak eszközül szolgálhatna és illetve felhasználható volna arra nézve, hogy általa végső cél gyanánt legkevésbé a házasság maga, hanem valójában a teljeskorúság éressék el.

Természetesen a házasság pusztá ténye még a föltétlen garantiát sem rejti magában a tekintetben, hogy a magát házasságkötésre szánt félben ennek folytán a cselekvőség öntudata eo ipso fölébredjen. Ily garancia legfeljebb a nőt illetően tekinthető indokoltnak, nemcsak azért, mivel a nő korábban éri el fejlett korát, hanem azért is, mivel azon sajátos ugy házassági, mint családjogi vonatkozások, amelyek a nőt illetően forognak fönn, kiegyenlítő hatásuk.

A legkevésbé indokolt azonban a házasságkötés teljeskorúságot eredményező erejének jogszabályi elismerése akkor, amikor ugyanazon tárgyilagos jog ezzel szemben ugyancsak kategorikus rigorozitást tanúsít a kiskorúság kérdésében.

Hiszen míg egyrésztől felmentés esetén még a fejletlen koru is köthet házasságot és így a házasságkötés révén a teljeskorúságot érheti el, addig másrésztől a tervezetbeli rigorozitást oly messzemenően találhatjuk föl, hogy eszerint a teljeskorúság csak a 24-ik életév betöltésével érhető el, egyébként pedig a kiskorut a gyámhatóság csak az érdekében, csak saját kívánatára és csak ha 18-ik életévét már betöltötte, nyilváníthatja teljeskorúnak.

Ami ellenben a gyámság alá helyezettnek jogállását illeti, a helyzet az, hogy az egyébként a vagyonuk kezelésére, a képviselőikre, de sőt a személyükre is kiterjedő idegen jogkör még

fokozatonként is és illetve még a fejlettségi legfőbb fokozatban is alig számbavehető megtöréseket szenvedhet, s hogy erősen korlátolt még azon szerződéskéességük is, amit a kiskorúak a tervezetbeli 714—725. §-ok korlátain belül kifejthetnek.

Figyelmet fordítván tehát az érem másik oldalára, valamint még arra is, hogy a házasságkötést illetően még az e részben annyira liberális tervezet is szükségét találja kimondani, hogy azoknál, akiknek kiskorúsága meg van hosszabbítva, a házasságkötés a teljeskorúságot nem eredményezheti, s viszont szembeállítván mindezeket egyrészt azzal, hogy a tervezetbeli e megszorításnak helytállósága csak akkor lehetne, ha a házasságnak teljeskorúságot előidéző ereje a szoros értelemben vett kiskorúknál sem lehetne abszolút, miután azok között is lehetnek olyanok, akiknél — ha már korábban házasságra nem léptek és így kiskorúknak megmaradtak volna, — utóbb a kiskorúság meghosszabbításának a szüksége merült volna föl; de szembeállítván mindezeket másrészt még azzal is, hogy a természetes személy a gyakorlati életviszonyoknál fogva és így a gyakorlati élet tapasztalatai szerint már jóval a 24-ik életév betöltése előtt legtöbbszörre önálló faktora a gyakorlati életnek, aki a teljeskorúakkal teljesen azonos élethivatást tölt be: mindezekből már most önként következik, hogy a tervezetnek itt kiélestitett és szembeállított rendelkezései aligha tekinthetők feltétlen helytállósággal bírónak és a természetes személyt megillető jogállásnak mindenben megfelelőeknek.

Az életviszonyok ugyanis annak a képét szolgáltatják, hogy rendszerint már a 18-ik életévét betöltött személy önálló faktora a gyakorlati életnek, aki mint ilyen más harmadik személyt a tárgyilagos jog által elismerten teljes joghatályal képviselhet, s akinek kifejtett tevékenysége is egynemű és egyértékű. A részére, a saját énjét illetően ezek dacára is nyújtott törvényi oltalom tehát sokkal inkább nevezhető bénító, semmint az érdekkörére üdvös kihatásnak, s ebből kifolyóan nem-e sokkal indokoltabb volna egy oly értelmű szabályozás, mely szerint amint egyrészt megszorítást nyerne a házasságkötést illetően annak leginkább kifogásolható vonatkozása, t. i. a természetes személy cselekvőképességének mikéntiségére való abszolút kihatása, azonképen másrészt a fejlettségi korhatár volna az, amelynek e kihatása nemcsak tartalmilag, hanem terjedelmileg is jóval szabadabb cselekvőséget eredményezne?

A nem nagykorúsított azon kiskorúknál ugyanis, akik már serdültek, s akik egyúttal a cselekvőség öntudatosságát is képesek garantálni, mi különösebb elfogadhatósága sincs annak, de sőt egyenesen bénító hatású az, hogy a cselekvőképességüket továbbra is a szülő és illetve a gyám absorbeálja. Bizvást elegendő, ha ezek a teljeskorúsági életkor betöltéséig legfeljebb a gyámhatósági joghatóság alatt maradnak meg, egyébként azonban részükre a szabadabb mozgás lehetősége fönnforog.

Közelebbi meghatározással e szabályozás olyként történhetné, hogy — a teljeskorúvá való nyilvánítás esetét kivéve, — a teljeskorúvá való nyilvánítás csak a 24-ik életév betöltésével kezdődne, ámde azon kiskorúknál, akik házasságot kötnek (s jelesül tekintet nélkül arra, vajon a házasság utóbb megszűnt-e, avagy fennáll), továbbá akik fenntartásukról maguk gondoskodnak, akik a szüleiktől szabad rendelkezésre nyert vagyonukon önállóan gazdálkodnak, akik önálló háztartást alapítanak, valamint akik valamely élethivatást önállóan töltenek be, amennyiben 18-ik életévüket már betöltötték, a szülői jog és illetve a gyámság a fenti esetek valamelyikének fennforgása esetén a gyámhatóság által megszüntethető, az ily kiskorúak tehát az alól felszabadulván, a cselekvőképességük már csak annyiban tekintendő korlátozottnak, hogy mindazon esetekben, amelyekben a gyám által kötött jogügyletekhez a gyámhatóság jóváhagyása szükséges, az általuk kötött ily jogügyletekhez a gyámhatósági jóváhagyás hasonlóképen szükséges. A gyámhatóság által azonban e kedvezményezett jogállás indokolt esetekben bármikor megszüntethető.

Az ilyértelmű közvetlen gyámhatósági joghatóság alá való tartozandóság révén tehát természetes kiegyenlítése éretnék el mindazon ellentéteknek, amelyek a cselekvőképesség helyes szabályozhatása szempontjából a tervezetbeli rendelkezések kapcsán merülnek föl, annak a bizonyosságául, hogy mesterségesen a természetes személy jogállása csakis annak többé-kevésbé való sérelme árán szabályozható. Már pedig a jogképességgel bíró embernek egyben a cselekvőképességhez is természetadta joga van, s következésképpen teljesen indokolatlan annak minden oly absorbeálása, amely a maga indokát még abban sem találhatja, hogy lényegileg a cselekvőképesség mégsem cél, hanem csak eszköze a célnak. — A fentebb kifejtettek ugyanis a cél elérésének egy közelebbi stációjához vezetnének el és azon előnye is

biztosíthatnák, hogy a fennforgó differentiák mesterséges kiegyenlítésének helyét azok lehetőleg természetes kiegyenlíthetése foglalná el, s amint egyrésztől ez esetben ugyancsak nagy rigorositást fejthetne ki a gyámhatóság a teljeskorúvá való nyilvánításra irányuló kérelmek helytadását illetően, azonképen másrésztől ugyan csak tág keretekben eshetnék el a lényeg sérelme nélkül a cselekvési szabadság azon megkötöttsége, amely fönn fogna állani az esetre, ha a kiskorúak jogállása a tervezetbeli rendelkezések szerint lesz elbírálandó. — Helyes a törvényi oltalom nyújtása, ámde csakis azon határokig menően, ameddig annak a szüksége tényleg is fönnforog. A túltengése ugyanis mi egyéb, mint ok és alap a káros visszahatásra az erők szabad kifejtésére vonatkozóan.

A közjegyzői díjfelszámításhoz hagyatéki ügyekben.

Dr. Halász László kartársamnak a 2-ik számban közlött észrevételeihez nekem is van egypár megjegyzésem.

Az örökösödési törvény tagadhatatlan, hogy nagyon hézagos. Annak életbeléptetése óta a gyakorlat megérlelte a szükségét annak, hogy a közjegyzők díjai is, némely esetekben, az igazság és méltányosság szerint másként állapíttassanak meg.

Ezuttal csak 3 esetre terjeszkedem ki:

1. A 200 koronán aluli hagyatéknál, amennyiben az eredeti, új felvétel, nincs szavam a törvény azon rendelkezése ellen, hogy az díjmentes legyen. Az a szegény örökös, akire ilyen csekély hagyaték maradt csak, kapja azt díj nélkül, sőt még illetékmentesen is.

De van igen sok eset, hogy az ingyenes, ujnak látszó hagyaték nem új, hanem csak pótfelvétel. Az első hagyaték értéke volt p. o. 950 korona, melyért helyben 10 korona díjat számíthatott fel a közjegyző. Ezen hagyatékból azonban kimaradt egy 100 kor. értékű szülő, melyet örökhagyó ezelőtt 20 évvel kiházasításul adott az egyik gyermekének s ez okból nem lett az leltározva. Ha ezen ingatlan is bent van a tömegben, a díj nem 10, hanem 16 korona lett volna, — most pedig ingyen tartozik ezen újabb hagyatékot tárgyalni a közjegyző, holott kitűnik, hogy ezen pótlólag felvett ingatlan kiegészítő részét képezi az alaphagyatéknak. Tehát az

volna az igazság és méltányosság, hogy az ilyen hagyatéki tárgyalásért az a fokozatos díj állapíttatnék meg, amely az első tárgyalásnál az örökösök hibája, mulasztása miatt tőle elvonatott. Sőt ilyen esetben meg kellene állapítani még a táblás kimutatás és másolatok s azok hitelesítése díjait is.

2. Ha a pótlólag felvett ingyenes hagyatékban, a tulajdonjog megszerzése végett, a közjegyzőnek külön jegyzőkönyvet is kell felvenni, méltánytalan, hogy ezt ingyen teljesítse, — s tekintve, hogy a szerzési ügyletet közokiratba *is joga lenne foglalni*, mely esetben az jóval többbe kerülne, mint a külön jegyzőkönyv díja. Már találtam olyan hagyatéki bíróra, aki a törvény hiányosságát, bizonytalanságát belátván, ilyen esetben megállapította a külön jegyzőkönyv díját.

3. De legnagyobb anomáliának tartom azt, midőn a pótlólag felvett, vagy akár a most legújabb eredő ingyenes hagyatékban, nem a szegény örökösök, hanem az esetleg vagyonosabb idegenek érdekében tétetik folyamatba az eljárás és a törvény *kedvezményét* az örökösök helyett *ezek élvezik*.

És ez a *leggyakoribb eset*, mert az örökhagyó által — sokszor igen régen eladott ingatlanról — az örökösök többnyire nem is tudnak semmit és határozottan meg lehet állapítani, hogy a *vevő hanyagsága az oka*, hogy a leltározott ingatlan nem áll telekkönyvileg a vevő nevében. Az ilyen mulasztás vagy az alaphagyaték átadásakor, vagy az újabb birtokváltozás alkalmával derül ki, vagy ahol a betéti munkálatok vannak esetleg folyamatban — mint épen az én járásomban — ott a betétesek fedezik fel. Így kaptam én most egyszerre 160 ilyen ingyenes hagyatékot s a múlt évben 120 darabot, melyek $\frac{3}{4}$ részben *nem az örökösök, hanem a hanyag vevők* érdekében tétettek folyamatba!

Hol itt az igazság, midőn a közjegyzőnek *még egy irnokot kell* fogadni azért, hogy ezt a tömeges ingyenes hagyatékot nem a szegény örökösök hanem a hanyag — sokszor épen vagyonos — vevők javára sürgősen elintézhesse!?

Igaz ugyan, hogy megtehetném, miszerint a külön jegyzőkönyv helyett közokiratot vennék fel, ahol a felszámítás által kárpótolva lennének az ingyenes hagyatéki tárgyalásért, sőt a vevőfelek akárhányszor így is megkérdik, hogy mivel tartoznak s csudálkoznak, midőn azt hallják, hogy díjtalanul irom át nevükre a keresett ingatlant; de midőn azt látjuk naponként, hogy a köz-

jegyzői díjak iránt még a felső bíróságaink is oly féltékenyek, gyanakvók, kicsinyesek: kétségtelen, hogy zsarolás vádjával illetetnénk, ha az ingyenes külön jegyzőkönyv helyett költséges közokiratot vennék fel.

Tehát türjünk. Elégedjünk meg azzal, hogy ezen anomáliáról, ezen hiányáról a törvénynek — melyet csak a gyakorlat ekevasa hozott felszínre — felvilágosítjuk most a jogászközönséget és várjuk, hogy a codificatio alkalmával reparálva leend a törvénynek ezen hiánya, illetve a kir. közjegyzők sérelme.

Hagymássy Károly
paksi kir. közjegyző.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

38. A szegedi ügyvédi kamara választmánya folyamodót felvétel iránti kérelmével elutasítja.

Indokok: Folyamodó, mint a marosvásárhelyi ügyvédi kamarának tagja, átköltözködés okából kérte „Szeged“ székhellyel az itteni kamarából bejegyeztetését . . .

Folyamodó a 870/913. sz. a. iratra vezetett hivatalos jelentés szerint, de a felvételi kérvényben előadottak szerint is, ezidőszerint a szegedi közjegyzői kamarának 409/913. kj. sz. végzéssel helyettesi minősítéssel közjegyzőjelöltként bejegyzett tagja, mint ilyen pedig az 1874. évi XXXV. t.-cz. 18. §-ának, továbbá a 21., 2. és 3. §§-ok rendelkezéseinek egybevetésével, és illetve az 1886. évi VII. t.-cz. 2. §-ának rendelkezése szerint ügyvédi gyakorlatot nem folytat, s így egyuttal az ügyvédi kamarának is tagja nem lehet.

Folyamodó maga is jelzi, hogy ő ezidőszerint és a jövőben is dr. M. K. kir. közjegyző mellett helyettesként működik és kíván tovább is működni, minek folytán kijelenti, hogy az ügyvédi kamaránál való bejegyeztetése dacára ügyvédi gyakorlatot, további bejelentésig nem szándékozik folytatni.

Ámde az ügyvédi kamaránál történt bejegyzés feltétlenül jogot ad az ügyvédkedéshez, és ezen joggal ellentétben álló kötelezésnek nincsen semmi hatálya.

Minthogy pedig folyamodó ezidőszerint is a marosvásárhelyi ügyvédi kamarának a tagja, ezen határozat a nevezett társ kamarával közöltetik, a fenforgó összeférhetetlenségi esetnek saját hatáskörében is leendő elbírálása végett.

A m. kir. Curia ügyvédi tanácsa: a szegedi ügyvédi kamara választmányának határozatát helybenhagyja.

Indokok: A közjegyzőjelölt az 1886: VII. t.-cz. 2. §-ának utolsó bekezdése értelmében ügyvédi gyakorlatot nem folytathatván, a kamara választmánya a szegedi kir. közjegyzői kamaránál közjegyzői jelöltként bejegyzett folyamodót, az ügyvédek lajstromába való felvétel iránt előterjesztett kérelmével helyesen utasította el.

*

39. A balassagyarmati kir. törvényszék: A peres felek közt a kir. közjegyző előtt közokiratba foglalt A) alatti nyilatkozatot érvénytelennek és semmisnek nyilvánítja s első- és másodrendű alperest annak tüzésére kötelezi, hogy felperesek az alperesek javára feljegyzett utóöröklési jog törlését a telekkönyvi hatóságnál kérhessék.

Indokok: Nem vitás, hogy a felek örökösödési szerződést kívántak kötni oly értelemben, hogy F. Gy. halála esetén az e-i birtokot első- és harmadrendű alperesek, illetve harmadrendű alperes lemondása folytán első- és másodrendű alperesek örököljék, amivel szemben F. Gy. felesége irányában annak özvegyi joga biztosítására kötelezik magukat.

Az 1876: XVI. t.-cz. 33. §-a szerint azonban az öröklési szerződések csak azon esetben érvényesek, ha azok az írásbeli magánvégrendelet, a közvégrendelet, vagy a közjegyzőhöz letéteményezett írásbeli magánvégrendeletre előírt alaki kellékekkel készítettnek.

Az idézett t.-cz. 21. §-a szerint közvégrendelet a közjegyző előtt az 1874: XXXV. t.-cz.-ben előírt módon tehető, vagyis a 82. § szerint kell, hogy a végrendelező személyesen jelentse ki végakarátát a közjegyző előtt; hogy az ügymenet egész folyamata alatt két tanu folyton jelen legyen, hogy ezen határozatok megtételése az okiratban bizonyíttassék.

Az A) alatti okirat szerint azonban ügyleti tanuk alkalmazva nem voltak, csak azonossági tanuk, akikre nézve az okiratban nincs is bizonyítva, hogy a nyilatkozatok megtételénél folyton jelen lettek volna; következésképp az A) alatti a törvény kívánta alaki kellék hiányában is érvénytelen lévén, ezen okból is érvénytelennek volt nyilvánítandó. (1912. aug. 22. 3192/912. sz.)

A budapesti kir. tábla: Az elsőbiróság ítéletét helybenhagyja.

Indokok: A jogügylet érvényessége rendszerint nincs alakszerűséghez kötve, ha azonban akár a törvény rendeletéből, akár a felek akaratóból a jogügyletnek érvényessége alakszerűségektől függ és a jogügylet mégis ezen alakszerűségek nélkül létesül, akkor az ilykép létesült jogügylet kezdettől fogva semmis és utó-

lagosan is csak akkor válhatik érvényessé és pedig nem kezdettől, hanem csak az utólagos jóváhagyástól kezdve, ha ez a jóváhagyás a törvényesen előírt, vagy a felek által kikötött alakszerűségek megtartásával történt.

Az A) alatti közjegyzői okiratba foglalt jogügylet felperesek szerint halálesetre szóló ajándékozás, alperesek szerint öröklési szerződés; mindenesetre azonban kétoldalú és halálesetre szóló szerződés, amelynek az 1876: XVI. t.-cz. 33. §-a szerint érvényességi kellékei közé tartozik, hogy közokiratba foglalva, a közvégrendeletekre előírt alakszerűségekkel készíttessék; mivel pedig az A) alatti közokirat az elsőbíróság helyes indokolása szerint nem bír az 1874: XXXV. t.-cz.-ben előírt az 1876: XVI. t.-cz. 21. §-ával fenntartott közvégrendeleti alaki kellékekkel: annál fogva az A) alatti közjegyzői okiratba foglalt jogügylet semmis. Mivel továbbá az elsőrendű felperesnek egy más perben arra a jogügyletre való hivatkozása szintén nem történt a most felhívott alakszerűségekkel ellátott magán- vagy közvégrendeleti formában, ennél fogva alpereseknek az a kifogása, hogy elsőrendű felperes az A) alatti közjegyzői okiratban foglalt jogügyletet utólag jóváhagyta, szintén alaptalan.

Alpereseknek az az ellenvetése, hogy az életben levő egyénnek halálesetre tett intézkedései ennek életében meg nem támadhatók s így arra maga a rendelkező fél sem jogosult, nem volt figyelembe vehető, mert a rendelkező fél halálesetre szóló egyoldalú intézkedését életében bármikor visszavonhatja, vagy halálesetre szóló újabb intézkedésével hatálytalaníthatja; halálesetre szóló kétoldalú jogügyletét pedig épügy és épolyan alapon van jogosítva semmisség vagy megtámadhatóság czimén érvényteleníteni, mint bármely más élők közötti kétoldalú jogügyletet.

Az A) alatti közjegyzői okiratba foglalt jogügylet fejében állítólag teljesített alperesi szolgáltatások bizonyítását is helyesen mellőzte az elsőbíróság, mivel semmis jogügyletből egyik félre sem származhatnak jogügyleti kötelezettségek s ilyeneknek teljesítést a semmis jogügyletet érvényessé nem teszi.

Ezeknél fogva az elsőbíróság ítéletét a most felhozott és az ezekkel egyező saját indokai alapján helybenhagyni kellett. (1913. május 7. 8391/912. sz.)

A kir. Curia: A másodbíróság ítéletét indokaiból helybenhagyja. (1913. decz. 29. 5093/1913 P. sz.)

*

40. Az 1874: XXXV. t.-cz. 172. §-a szerint a közjegyző a törvényben megállapított szabályok pontos megtartásáért felelős s kötelességsértése vagy mulasztása kártérítést von maga után; a 189. § szerint pedig a kártérítési kereset elévül, ha a károsult

azon naptól kezdve, melyen károsítása tudomására jutott, három év alatt a keresetet meg nem indította.

A G. L.-né által özv. R. I.-né (vagyis a jelen perbeli felperes) és S. S.-né R. K. ellen közszerzeményben való örökösödés iránt indított rendes perben, a jelen perbeli kereset beadását megelőzően hozott 9644/1911. számú elsőbírói ítélet indokolása szerint özv. R. I.-né és társainak az ott 2% alatt mellékelt házassági szerződésre alapított az a kifogása, hogy G. L.-nét ezzel az okirattal szemben csupán kötelesrész illeti meg, alaptalannak azért találtatott, mert a 2% alattiban foglalt az a megállapodás, hogy R. I. korábban való elhalálozása esetére az egész közszerzemény nevének tulajdona lesz, halálesetre szóló rendelkezés, mint ilyen pedig érvénytelen, mert a 2% alatti az 1876: XVI. t.-cz.-ben meghatározott alaki kellékeknek nem felel meg.

Ennek az ítéletnek közlése után tehát özv. R.-I.-né alaposan föltehetette, hogy abban a perben a közjegyzői okiratba foglalt házassági szerződés alaki hiányossága miatt károsodni fog; következésképp már akkor joga volt ahhoz, hogy az okiratot kiállító kir. közjegyző, illetőleg annak örökösei ellen kártérítési keresetet indíthasson.

Ennél fogva és tekintettel arra, hogy a jelen perben maguk az alperesek is kérték azt, hogy az említett örökösödési per iratai ehhez a perhez megszerzettessenek, az a körülmény, hogy az ítélet meghozatalakor a 9644/1911. sz. ítélet, melyre a kereset alapítva van, még nem volt jogerős, a kereset elutasítására okul annál kevésbé szolgálhat, mert amikor az elsőbíróság ítéletét meghozta, abban a perben már a másodbíróság is határozott, jelenleg pedig az a per a m. kir. Curia 1239/1912. sz. ítéletével jogerősen be is fejeztetett. (Curia 1913. december 22. 746/1913. P. sz.)

Hagyatéki eljárás.

41. A kir. közjegyző a betérjesztett jegyzőkönyvi kivonatokat nagyon terjedős szövegezéssel készítette el és azokban több helyen olyan szavak vagy szótagok, melyek az azokat közvetlenül megelőző szöveggel egy sorban elfértek volna, főlegesen a következő sorba vitettek át. A kir. közjegyző még az ő díjfelszámítását is felvette a jegyzőkönyvi kivonatba és azt hitelesítési záradékkal is ellátta, holott az 1912: VII. t.-cz. 29. §-a értelmében, a jegyzőkönyvi kivonatnak csak az osztályos egyezséget kell tartalmaznia és azt hitelesítési záradékkal ellátni az említett törvényczikk 30. §-ában foglalt rendelkezésekhez képest nem szükséges. Minthogy a sorok számának ily módon keletkezett fölösleges szaporulata az írárdij kiszámításánál a felek hátrányára számításba nem vehető s minthogy az említett módon keletkezett

fölösleges sorok elhagyásával a jegyzőkönyvi kivonatok egy-egy oldala 25-nél több sort nem foglal magában: ennél fogva stb. (Budapesti kir. tábla 9532/1913. sz.)

*

42. Az 1881. évi LX. törvénycikknek az örökösödési eljárást szabályozó 1894. évi XVI. t.-cz. 93. §-a által fentartott 253. §-a értelmében ennek a törvénynek 247., 248., 249. és 250. §-aiban foglalt rendelkezései a hagyatéki eljárás során elrendelt zárlatok eseteibe is alkalmazandók; — viszont a sommás eljárást szabályozó 1893. évi XVIII. t.-cz. 229. §-ának abból a rendelkezéséből, amely szerint abban az esetben, midőn az 1881. évi LX. t.-cz. sommás perbeli eljárást rendel, az idézett sommás eljárásnak szabályai a végrehajtási eljárásban is alkalmazandók, — következik, hogy a hagyatéki eljárás során elrendelt zárlat esetében a kirendelt zárgondnok számadásának jóváhagyása a zárgondnoki díjak és költségek megállapítása és ezeknek megtérítése felett, a beadott észrevételek folytán a hagyatéki eljárásra illetékes kir. járásbíró részéről a sommás eljárás szerint ítélettel eldöntött ügyben a sommás eljárásnak rendelkezései alkalmazandók: következésképp a felebbezési bíraskodásra a kir. törvényszék és nem a kir. ítélőtábla bír hatáskörrel. (Curia 1914 jan. 20. 5005. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

43. Az A) a. örökségátadó szerződésből nyilvánvaló, hogy az a felperesek javára tett intézkedéseiben a harmadik személy részére kötött szerződésnek minősül.

Joggyakorlatunk ezen szerződéseket érvényeseknek ismeri el s amennyiben a szerződő felek akaratából vagy a jogügylet természetéből az ellenkezőre nem kell következtetni, a kedvezményezett harmadik személy közvetlen kereseti jogot nyer, anélkül hogy a kedvezményezett részéről elfogadási, vagy a szerződéshez hozzájárulási nyilatkozat szükségeltetnék.

A harmadik személy azonban ily esetben sem szerzi meg azonnal és feltétlenül a javára kikötött jogot, különösen ha — mint a jelen esetben — olyan vagyónátruházásról van szó, amely szerint az átruházó a kedvezményezetteket — a felpereseket — az utána várható öröklési jogukra nézve akarja a részükre kikötött s a kötelezettek által teljesítendő szolgáltatás által kielégíteni; és emellett nyilvánvaló, hogy a kedvezményezettek ezen szerződés alapján még nem szereztek jogokat.

Az A) alattiból nem állapítható meg, hogy a szerződő felek akarata odairányult, hogy azáltal a kedvezményezett felperesek

azonnal visszavonhatatlan jogot szerezzenek s az sem, hogy az átruházó rendelkezési jogáról a kedvezményezettekkel szemben lemondott, vagy azt elvesztette volna.

Minthogy pedig ezenfelül az öröklés megnyíltának időpontja sem következett be, sőt a szerződés szerint felperesek a részükre kötelezett szolgáltatás teljesítését csakis az átruházó halálától számított egy év leforgása utáni időben követelhetik; jelenleg nem a kedvezményezett felperesek, hanem csakis az átruházó apa érvényesíthetne a szerződés alapján a kötelezettek ellen esetleg valamely jogi igényt.

Ennek megfelelően, minthogy az átruházónak rendelkezési joga fennáll s ebből folyólag a szerződő felek a szerződést meg is szüntethetik vagy megváltoztathatják, a kedvezményezett felperesek a most létező jogállapot mellett a szerződésből folyó jogigényeik biztosítása iránt keresetet nem indíthatnak. (Curia 1913. decz. 16. 868/1913. P. sz.)

*

44. Bírői gyakorlatunk értelmében az egyedileg meghatározott dologra vonatkozóan rendelt hagyományozás hatályát veszti, ha az örökhagyó a hagyományozott dolgot még életében elidegeníti; ámde ez a jogszabály nem nyerhet alkalmazást kényszereladás esetében, mert ilyen esetben a hagyományosnak igénye a befolyt vételárra — amennyiben ez a hagyatékban megvan — terjed ki. (Curia 1914. január 27. 3162. sz.)

*

45. Bár a végrendeletnél a fenti tanukon és I. A. felperesen kívül még I. ápoló-nővér is jelen volt, nevezett azonban a végrendeleti tanuhiányt nem pótolja, mert nevezett csak az ügymenetnek volt tanuja (bizonyítási tanu), vagyis a végrendeletnél közre nem működött, már pedig a végrendeleti tanu (ünnepélyességi tanu) minőségét a végrendeletnél való közreműködés, a végrendelet érvényességét pedig a törvényes számú ünnepélyességi (végrendeleti) tanu szabályszerű jelenléte állapítja meg. (Curia 1913. december 11. 546/1913. P. sz.)

*

46. Az 1876. évi XVI. t.-cz. 15. §-a szóbeli végrendelet érvényességéhez csak azt kívánja meg, hogy a végrendelet négy tanu jelenlétében élőszóval adja elő végakarátát és azt is kijelentse, hogy az általa tett nyilatkozatot szóbeli végrendeletének kívánja tekinteni, de azt sehol sem írja elő a törvény, hogy ennek a kijelentésnek, a végakaratnak élőszóval történt előadása után kell meg-

történnie, amiből következik, hogy a szóbeli végrendelet érvényességére nincs befolyással az, hogy az örökhagyó végakarátának előszóval történt előadása után nem jelentette ki, hogy nyilatkozatát szóbeli végrendeletének kívánja tekinteni, hanem teljesen elegendő, ha ilyen értelmű nyilatkozatot a végrendelet tartama alatt bármikor tesz, ez a nyilatkozat tehát a végakarátnak előszóval történt előadása előtt is érvényesen megtehető. (Curia 1913. november 11. 371/1913. P. sz.)

*

47. Felperes keresetét a kir. Curia 41. sz. polgári döntvényére utalva, a felek közt általános vagyonszövetség jogviszonyt létesítő A) alatti szerződésre s a házassági bontó-per folyamatba tételére alapította s a per megindításával azt czélozta, hogy vagyonszövetségi igénye az alperes javára, a b-i ingatlanra bejegyzett hasznélvezeti jogra telekkönyvi korlátozásként bekebeleztesse avégből, hogy vagyonszövetségi igénye biztosítsa arra az esetre, ha a felek házassága felbontatnék.

Minthogy a kir. Curia 1984/913. P. sz. ítéletével a felek házasságának felbontására irányuló perben, az azt folyamatba tevő jelenlegi alperest keresetével elutasította s ennek folytán a házassági bontóper jogerejűleg befejeztetett s a felek házassága fenn tartatott; minthogy továbbá a kir. Curia ítéletében idézett döntvénye szerint házassági bontó- vagy válóper folyamatba tétele nélkül a házasság tartama alatt egyik házastársnak sincs joga a másik házastárs ellenében a közszerzeménynek érvényesítését, vagy biztosítását követelni s a vagyonszövetségi igénynek érvényesítése és biztosítása a felperes szerint is a közszerzeménynek érvényesítésével és biztosításával hasonló megítélés alá esik: a kir. Curia a felperest keresetével elutasította. (Curia 1913. november 4. 441/1913. P. sz.)

*

48. Közszerzemény az a vagyon, melyet a házastársak együttélésük tartama alatt szereztek; addig tehát, míg az elköltött ági vagyon pótolva nincs, közszerzemény nem létezik s így nem képez közszerzeményt a ház sem, bár tény, hogy a házasság tartama alatt épült. Az öröklött vagyon természetes értéknövekedése pedig, miután ahhoz a házastársak tevékenységükkel hozzá nem járultak, közszerzeményül nem tekinthető. (Curia 1913. december 11. 1520/1913. P. sz.)

*

49. A 100 korona kölcsöntőke zálogjogi biztosítására nézve mindkét alsóbíróság ítéletének megváltoztatásával 1. és 2. r. alpereseket ezen viszontkereseti kérelmükkel el kellett utasítani;

mert az 5 % alatti adóslevél tartalmából és 1. és 2. rendű alperesek védekezéséből kétségtelen, hogy F. T. és férje B. F. az alperesektől kölcsönzött 100 korona fejében a kérdéses 3 vécás (3295/1. hrsz.) földnek hasznélvezetét a kölcsönösszeg visszafizetéséig engedték át az alpereseknek: ez pedig tiltott zálogszerződést képez, amely az ősiségi nyílt parancs 19-ik §-a szerint érvénytelen,

már pedig egy érvénytelen jogügylet biztosítására a zálogjog bekebelezése el nem rendelhető stb. (Curia 1914. január 14. 5630. sz.)

*

50. Jogszabály az, hogy az ingatlan tehermentesítésére kötelezett féltől eme kötelezettségének nem teljesítése esetére jogosított fél annak a vagyoni érdeknek biztosítását és evégből megfelelő összeg bírói letétbe helyezését igényelheti, mely vagyoni érdek abban áll, hogy a kötelezett fél részéről töröltetni elmulasztott terhek miatt az ingatlan el ne árvereztessék és ekként a tehermentesítést igényelni jogosított fél az ingatlan tulajdonától meg ne fosztassék. Ez a vagyoni érdek az ingatlan forgalmi értékét meg nem haladhatja, minélfogva ha a töröltetni elmulasztott teherterhek összege az ingatlan forgalmi értékét meghaladja, úgy az ezen értéknek megfelelő összegnek, ellenkező esetben a terhek egyenértékének megfelelő összegnek bírói letétbe helyezését igényelheti rendszerint a tehermentesítésre jogosított fél. (Curia 1914. január 14. 5405. sz.)

*

51. A törvény azzal a rendelkezésével, hogy a kiskoru terhes jogügyleteinek érvényét gyámhatósági jóváhagyástól tette függővé a kiskorukat csak a könnyelmű adósságcsinálástól akarta megvédeni, de nem lehet a kiskoru által gyámhatósági jóváhagyás nélkül kötött ügylet érvénytelenségét sikerrel vitatni akkor, ha a terhes jogügylet által nyert érték a kiskoru vagyonába beruházott, mivel ebben az esetben a kiskoru a másik szerződő fél kárával jogtalanul gazdagodnék. (Curia 1914. jan. 8. 2147. sz.)

*

52. Nincs jogszabály, amely tiltaná, hogy az elővásárlási jog harmadik személy javára az adás-vételi szerződés keretén kívül is érvényesen kiköthető nem lenne azon általános jogszabály alapján, hogy ki-kivagyonával a törvény korlátain belül szabadon rendelkezhetik. (Curia 1914. évi január 14. 2489. sz.)

*

53. A készfizetői kezesség-vállalás addig, ameddig az egyenes adós fizetési kötelezettsége meg nem állapítatik, marasztalás alapjául nem szolgálhat. (Curia 1914. január 15. 2032. sz.)

Közlemények.

Közgyűlések. A budapesti kir. közjegyzői kamara és a Magyarorsz. kir. közjegyzők országos egylete f. hó 22-én tartották meg múlt évi közgyűléseiket, amelyekről lapunk legközelebbi száma hozza a részletes tudósítást.

*

Örökbefogadási ügyekben követendő gyámhatósági eljárás, ha a községi illetőség vitás.

A belügyminister 5000/VIII. a 1914. sz. a. a következő körrendeletet bocsátotta ki:

Ismételten tapasztaltam, hogy az árvaszékek a kiskorúak érdekében létrejött örökbefogadási szerződések gyámhatósági elbírálása során az esetekben, ha az örökbefogadandó kiskorúra illetékes gyámhatóság az 1877: XX. t.-czikk 198. §-a alapján meg nem állapítható, a vitás községi illetőség megállapítása céljából hosszadalmas eljárást tesznek folyamatba, úgy hogy az illetőségi ügy befejezéseig az örökbefogadási szerződés jóváhagyása elodáztatik.

Ez az eljárás azonban a viszonyok esetleges változása (haláleset, ismeretlen helyre való távozás stb.) következtében a kiskorúaknak helyrehozhatatlan kárt okozhat.

Különben is a kiskorúnak hosszadalmas tárgyalás után megállapított községi illetősége az 1886: XXII. t.-cz. 6. §-a értelmében, mely szerint az örökbefogadott kiskorúak az örökbefogadónak illetőségét követik, az örökbefogadás érvénybe lépésekor azonnal megszűnik.

Kivánatos tehát, hogy ezen, sokszor fölösleges tárgyalásokra okot szolgáltató gyakorlat megszüntetésével a kiskorúak mielőbb jussanak azon előnyös helyzetbe, amelyet az örökbefogadási szerződés személyi és vagyoni tekintetben részükre rendszerint biztosít.

Mindezeknél fogva az örökbefogadási ügyekben követendő gyámhatósági eljárást illetőleg a következőkre hívom fel az árvaszék figyelmét.

Mindazon esetekben, amikor oly kiskorú örökbefogadásáról van szó, akinek magyar állampolgársága nem vitás és csak a községi illetősége a szorosabb értelemben vett Magyarország

területén vitás, az örökbefogadási szerződésnek a kiskorú érdekében való gyámhatósági elbírálására az ügy sürgősségénél fogva az 1877: XX. t.-czikk 201. §-a szerint az az árvaszék hivatott, amelynek területén a kiskorú az örökbefogadási eset felmerültekor tartózkodik. A községi illetőségnek ily esetekben való további kutatása mellőzendő.

Ha pedig a kiskorú kormányhatóságilag is megerősített örökbefogadási szerződés alapján az örökbefogadó illetőségét már elnyerte, a községi illetőség további tárgyalására és megállapítására a dolog természete szerint szükség nincsen. (Budapesten, 1914. évi január hó 25-én.)

*

Közjegyzői díjfelszámítás. A kir. Curiának lapunk f. é. első számában közölt 220/1913. sz. ítéletével az illetékes közjegyzői kamarához áttétetni rendelt fegyelmi ügyben a kamara a a következő végzést hozta:

A kir. közjegyzői kamara figyelmezteti, illetve utasítja . . . . . kir. közjegyzőt a következőkre:

1. az 1894: XVI. t.-cz. 23. §-a értelmében a bírósághoz intézendő jelentésért a feleknek díjat csakis abban az esetben számítsa, ha a jelentés megtételére a felektől külön írásbeli megbízást nyert, minthogy különben az ilyen jelentés hivatalból, díj felszámítása nélkül teendő;

2. ha a hagyatéki iratokkal hivatalos úton rendelkezésére bocsátott tkvi szemle vagy kivonat hiányos, ennek pótlása iránt, az eljárás felfüggesztése mellett hivatalból, díj felszámítása nélkül, intézkedjék, ha pedig a felek — miként saját érdekekben rendszerint tenni szokták — azt kívánják, hogy a kir. közjegyző a tárgyalást fel ne függesse, hanem a hiányokat a tkvi hivatalban személyes eljárással rövid úton pótolja, ezt csak akkor tegye s ezért díjat csak abban az esetben számítsa, ha erre nézve a felek őt írásbeli meghatalmazással felhatalmazták;

3. a kellően felszerelt hagyatéki ügyek minden további eljárás nélkül letárgyalhatók lévén, és az évenkénti kimutatások szerint épen a kir. közjegyző által rövid időn belül, késedelem nélkül le is tárgyalatván, rendszerint szüksége sincs annak, hogy a tárgyalás előtt jelentkező felekkel még értekezék s ezért díjakat számítsa: ezt — a közjegyzői állás decoruma érdekében — le-

hetőleg kerülje, és tényleges szükség nélkül a feleket költségekkel ne terhelje, oly esetekben azonban, ha ily értekezések szüksége mégis felmerülne, az ezért számított díjról a felektől külön nyugtát vegyen, és ebben az értekezés tárgyát és azt, hogy ez a fél kérelmére történt, feltüntesse;

4. oly ügyekről, melyek szorosan a hagyaték tárgyalására tartoznak és ennek keretében okvetlenül tisztázandók, díjjal járó külön okiratokat fel ne vegyen, és általában figyelemmel legyen arra, hogy ily okiratok felvételével az 1886:VII. t.-cz. 42. § 2. pontjának c) alpontjában kifejezett elvvel ellenkezésbe ne kerüljön;

5. magánokiratokat egyáltalában fel ne vegyen.

Indokok: A fegyelmi eljárás során . . . . . kir. közjegyző ellen panaszok emeltetvén

I. a kir. közjegyzői,

II. a birói megbizotti minőségben követett eljárása és

III. hagyatéki tárgyalásokból kifolyó díjfelszámításai ellen, a fegyelmi bíróság fegyelmi vétség tényálladékát meg nem állapította, hanem az összes esetekre nézve fennforogni látszó szabálytalanságok iránti intézkedés végett az iratokat a kir. közjegyzői kamarához átteni rendelte.

A kir. közjegyzői kamara azonban szabálytalanság tényálladékát szintén meg nem állapíthatja, annak az egy esetben a kivételével, hogy a kir. közjegyző ugyancsak egy ízben nem közjegyzői, hanem magánokiratot felvett, de a jelen végzés rendelkező részének 5. pontjában erre nézve foglalt utasításon kívül külön intézkedést mégsem tart szükségesnek, mert el nem zárkozhatik az elől, hogy az 1874:XXXV. t.-cz. 58. §-ában foglalt ebbeli tilalomtól a sokévi országos joggyakorlat — kivételes esetekben ugyan, s még mindig az illető kir. közjegyző felelőssége mellett — eltér, a kir. közjegyzői kamara tehát a kir. közjegyzőnek ezen egy esetben szabálytalan eljárását büntetendőnek nem tartja.

A birói megbizotti minőségben kifejtett tevékenységében továbbá a kir. közjegyző egyáltalában semminemű szabálytalanságot el nem követett s ilyenek nem tekinthető az sem, hogy a külön tkvi eljárást a tárgy. jkvben különösen fel nem tüntette, — minthogy ezt sem törvény, sem rendelet elő nem írja, s ennek gyakorlati haszna sincs, — de nem talált a kir. közjegyzői kamara büntetendő szabálytalanságot a panasz tárgyává tett díjfelszámítások körül sem.

Az 1874:XXXV. és 1880:LI. t.-cz.-nek ugyanis egyik alapelve, hogy a kir. közjegyző senki érdekében ingyen eljárni nem tartozik, — erre nézve kivételt az 1894:XVI. t.-cz. statuál, amennyiben 200 K értékig hagyatékot ingyen tárgyalni, a 23. § szerint pedig jelentést hivatalból tenni rendel és a 117—118. §-okban több teendőért átalányösszeget megállapít. Ebből kifolyólag

a) az 1894:XVI. t.-cz. 23. §-ában említett jelentésre nézve a végzés rendelkező részének 1. pontjában foglalt figyelmeztetésen s utasításon kívül további intézkedés teendő nem volt, annál kevésbbé, mert a fegyelmi perben nem igazoltatott az, hogy a kir. közjegyző e tekintetben megbízás nélkül járt volna el;

b) a gyakorlat igazolja, hogy a tkvi szemlék gyakran hiányosak, az örökható tulajdonát képező, de nevén nem álló egyes birtokok, úgy az örökható javára bekebelezett jogok azokból kimaradnak és hogy e hiányok csak a tárgyalás során szoktak felmerülni. Ha a tárgyaló kir. közjegyző a törvény betűjéhez ragaszkodik, ily esetben a tárgyalást felfüggeszteni, a hiányok pótlása iránt a bíróságot megkeresnie és a pótlások beérkezése után új tárgyalást kitűznie kellene, a felek pedig kénytelenek lennének újból megjelenni s ezzel nemcsak aránytalan költséggel terheltetnének, de a hagyatéki ügyek letárgyalása nagymérvű késedelmet szenvedne. A feleknek érdekében áll tehát, hogy a tárgyaló kir. közjegyző ily hiányokat rövid uton, személyes eljárásával a tkvben pótolja és az ezért számított díjak bizonyára kevésbbé terhelik a feleket, mint az eljárás felfüggesztése, miért is erre nézve a végzés rendelkező részének 2. pontjában foglalt utasításnál egyéb intézkedés teendő nem volt;

c) tárgyalás alatt levő hagyatéki ügyekben a feleknek rendszerint értesítésekre vagy tanácskozásokra szükségük nincs; ha a közjegyzőt ez irányban mégis igénybe veszik, ezt ő díjtalanul eszközölni nem tartozik, mire analógiát képez a 1880:LI. t.-cz. 11. §-ának s) betű alatti rendelkezése;

d) a hátralékos tárgyalási díj befizetését a kir. közjegyző sürgetni nem köteles és azonnal végrehajtást kérhet, de ha ily felhívást kibocsát s ezért csekély díjat számít, ez szabálytalanságnak nem tekinthető, hiszen pl. a kincstár az adóintézek után is szed díjakat, ily felhívás pedig a felekre nézve még mindig előnyösebb, mint a végrehajtás, s az utóbbit legtöbbször feleslegessé is teszi;

e) ha tárgyalás alatt levő ügyekben a felek oly jogviszonyokra nézve is megállapodnak, melyek máskülönben a tárgyalásba bevonandók nem lennének, erről a kir. közjegyző külön okiratot felvenni jogosult s ennek szükségtelen voltát távolról sem állapítja meg az a körülmény, hogy a tárgy. jkvben erről intézkedés történik. Erre nézve tehát a végzés rendelkező részének 4. pontjában foglalt figyelmeztetésen felül intézkedés szükséges nem volt;

f) a magánmunkálatok díja az 1881: LI. t.-cz. 27. §-a szerint szabad egyezkedés tárgya lévén, és sérelmes díjfelszámítás esetében csakis az 1874:XXXV. t.-cz. 206. §-ban előírt eljárásnak lévén helye, erre nézve külön intézkedés szükséges szintén nem volt, annál kevésbbé, mert a fegyelmi bíróság ítéletében is csak 3 eset tartatik túlmagasnak a díj, és 2 esetben történt alaptalan díjfelszámítás, melyet maga az ítélet tévedésből eredőnek mond, — a díjfelszámítás körül tehát rendszeres szabálytalanság meg nem állapítható, pedig a kamara felügyeleti intézkedésének csakis akkor lehetne helye, ha a díjak rendszeresen lennének szabálytalanul számítva.

*

A váltóóvás az új váltótörtény szerint czimen *dr. Móricz József* kassai kir. közjegyzőhelyettes gyakorlati kézikönyvet irt kir. közjegyzők és váltójegyzők számára, mely az új váltótörvénynek a váltóóvásra vonatkozó összes anyagi és alaki jogszabályait rövid, tömör, könnyen áttekinthető összeállításban, óvásmintákkal tartalmazza. Megrendelhető a szerzőnél (Kassa, Fő-u. 36.) Ára 1 K 50.

*

Személyi hírek. *Dr. Benkő Lajos* debreceni kir. közjegyzőhelyettes Losoncra kir. közjegyzővé neveztetett ki.

Kohanovszky Pál vágyhelyi kir. közjegyző elhunyt.